

AXBOROT TEXNALOGIYASINING TA'LIMDAGI ROLI

O'razboyeva Sarvinoz Xolibek qizi

*Farg'ona davlat universiteti, chet tillari fakulteti, tillarni o'qitish: ingliz tili
yo'nalishi talabasi*

Ilmiy raxbar: Mirzaakbarov Dilshodbek Davlatboyevich

Annotatsiya. Ushbu maqolada axborot texnologiyalarining (AT) ta'lim tizimidagi roli va ularning zamonaviy insoniyat hayotidagi o'rni yoritilgan. Maqolada AT yordamida o'quv materiallariga qulay kirish, moslashuvchan va interaktiv ta'lim, samarali baholash, hamkorlik va muloqot imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, ATning afzalliklari bilan bir qatorda, raqamli tengsizlik, sog'liq muammolari va o'qituvchilarning tayyorgarligi kabi kamchiliklari ham ko'rib chiqilgan. Maqola axborot texnologiyalarining nafaqat ta'limda, balki iqtisodiyot, sog'liqni saqlash va boshqa sohalarda ham muhim o'rin egallab borayotganini ta'kidlaydi hamda kelajakdagi istiqbollarini ochib beradi.

Kalit so'zlar: axborot texnologiyalari, ta'lim, raqamli ta'lim, interaktiv o'quv jarayoni, onlayn ta'lim, internet, raqamli tengsizlik, ma'lumot xavfsizligi, sog'liq muammolari, zamonaviy texnologiyalar, baholash tizimi, muloqot, iqtisodiyot.

Abstract. This article explores the role of information technologies (IT) in the education system and their significance in modern human life. It analyzes how IT provides convenient access to educational materials, enables flexible and interactive learning, supports effective assessment, and fosters collaboration and communication. In addition to the benefits, the article also examines drawbacks such as digital inequality, health issues, and the need for teacher training. The article emphasizes that information technologies play a crucial role not only in education but also in sectors such as the economy and healthcare, and it outlines their future potential.

Keywords: information technologies, education, digital learning, interactive learning process, online education, internet, digital inequality, data security, health issues, modern technologies, assessment systems, communication, economy.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль информационных технологий (ИТ) в системе образования и их значение в современной жизни человечества. Анализируется, как ИТ обеспечивают удобный доступ к учебным материалам, способствуют гибкому и интерактивному обучению, поддерживают эффективную систему оценки знаний и развивают сотрудничество и коммуникацию. Наряду с преимуществами, в статье освещаются и недостатки, такие как цифровое неравенство, проблемы со здоровьем и необходимость подготовки преподавателей. Подчеркивается, что информационные технологии играют важную роль не только в образовании, но и в таких сферах, как экономика и здравоохранение, а также рассматриваются перспективы их развития в будущем.

Ключевые слова: информационные технологии, образование, цифровое обучение, интерактивный учебный процесс, онлайн-образование, интернет, цифровое неравенство, безопасность данных, проблемы со здоровьем, современные технологии, система оценки, коммуникация, экономика.

XXI asrda axborot texnologiyalari (AT) insoniyat hayotining barcha sohalariga, shu jumladan ta'lim tizimiga ham chuqur kirib bordi. Global miqyosda raqamli texnologiyalar ta'lim olish usullarini tubdan o'zgartirib, o'qituvchilar va talabalarga misli ko'rilmagan imkoniyatlar yaratmoqda. Ushbu maqolada biz ATning ta'limdagi roli, uning afzalliklari va kamchiliklari, shuningdek, insoniyat hayotidagi o'rni va kelajakdagi istiqbollarini ko'rib chiqamiz.

Axborot texnologiyalarining ta'limdagi roli

1. O'quv materiallariga qulay kirish imkoniyati: Internet va raqamli resurslar ta'lim oluvchilarga istalgan vaqtda va istalgan joyda cheksiz miqdordagi o'quv materiallariga kirish imkoniyatini beradi. Elektron kutubxonalar, onlayn kurslar, o'quv videolari va interaktiv dasturlar o'quv jarayonini yanada boyitadi va qiziqarli qiladi.

2. Moslashuvchan ta'lim: AT talabalarga o'zlarining individual ehtiyojlari va o'rganish tezligiga moslashgan holda ta'lim olish imkoniyatini beradi. Onlayn ta'lim platformalari, shuningdek, o'quvchilarga o'zlarining jadvaliga mos keladigan vaqtda darslarni o'zlashtirish imkoniyatini beradi.

3. Interaktiv ta'lim: AT o'quv jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi. Multimedia vositalari, simulyatsiyalar va o'yinlar talabalarga murakkab tushunchalarni osonroq tushunishga yordam beradi.

4. Hamkorlik va muloqot: AT talabalarga bir-birlari bilan hamkorlik qilish va o'qituvchilar bilan muloqot qilish imkoniyatini beradi. Onlayn forumlar, chatlar va videokonferensiyalar talabalarga o'z fikrlarini baham ko'rish, savollar berish va g'oyalarni muhokama qilish imkoniyatini beradi.

5. Baholash va kuzatish: AT o'qituvchilarga talabalarning bilimni baholash va ularning o'quv jarayonini kuzatish imkoniyatini beradi. Onlayn testlar, topshiriqlar va hisobotlar o'qituvchilarga talabalarning qaysi sohalarda yordamga muhtojligini aniqlashga yordam beradi.

Axborot texnologiyalarining afzalliklari

- Ta'limning qulayligi va moslashuvchanligi: AT ta'limni istalgan vaqtda va istalgan joyda olish imkoniyatini beradi.
- Ta'limning samaradorligi: AT o'quv jarayonini interaktiv va qiziqarli qiladi, bu esa talabalarning bilim olish samaradorligini oshiradi.
- Resurslarga kirish imkoniyati: AT talabalarga cheksiz miqdordagi o'quv materiallariga kirish imkoniyatini beradi.
- Hamkorlik va muloqot: AT talabalarga bir-birlari bilan hamkorlik qilish va o'qituvchilar bilan muloqot qilish imkoniyatini beradi.
- Baholash va kuzatish: AT o'qituvchilarga talabalarning bilimni baholash va ularning o'quv jarayonini kuzatish imkoniyatini beradi.

Axborot texnologiyalarining kamchiliklari

- Raqamli tengsizlik: Raqamli texnologiyalarga kirish imkoniyati hamma uchun bir xil emas. Kam ta'minlangan oilalardan chiqqan talabalar va qishloq joylarda yashovchi talabalar raqamli texnologiyalarga kirishda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin.
- Internetga qaramlik: Talabalar internetga qaram bo'lib qolishi mumkin, bu esa ularning o'qishiga va ijtimoiy hayotiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

- Ma'lumot xavfsizligi: Talabalarning shaxsiy ma'lumotlari xavf ostida bo'lishi mumkin.
- Sog'liq muammolari: Kompyuterda uzoq vaqt ishlash ko'rish qobiliyatining yomonlashishi, bosh og'rig'i va boshqa sog'liq muammolariga olib kelishi mumkin.
- O'qituvchilarning tayyorgarligi: O'qituvchilar ATdan samarali foydalanish uchun maxsus tayyorgarlikdan o'tishlari kerak.

Axborot texnologiyalarining insoniyat hayotidagi o'rni

AT nafaqat ta'limda, balki insoniyat hayotining barcha sohalarida muhim rol o'ynaydi.

- Iqtisodiyot: AT iqtisodiyotning o'sishiga yordam beradi. Ular yangi ish o'rinlari yaratadi, mahsulotlar va xizmatlarni ishlab chiqarishni tezlashtiradi va xarajatlarni kamaytiradi.
- Sog'liqni saqlash: AT sog'liqni saqlash sohasida kasalliklarni tashxislash va davolashda yordam beradi. Ular bemorlarga masofadan turib tibbiy xizmat ko'rsatish imkoniyatini beradi.
- Aloqa: AT odamlarga bir-birlari bilan aloqa qilish imkoniyatini beradi. Ular oila a'zolari va do'stlar bilan aloqada bo'lish, yangiliklarni olish va o'z fikrlarini baham ko'rish imkoniyatini beradi.
- Ko'ngilochar: AT odamlarga ko'ngil ochish imkoniyatini beradi. Ular filmlar ko'rish, musiqa tinglash, o'yinlar o'ynash va kitoblar o'qish imkoniyatini beradi.
- Davlat boshqaruvi: AT davlat boshqaruvini yanada samarali va shaffof qiladi. Ular davlat xizmatlarini onlayn tarzda ko'rsatish imkoniyatini beradi.

Axborot texnologiyalarining kelajagi

AT rivojlanishi bilan ularning ta'limdagi va insoniyat hayotidagi o'rni yanada muhim bo'ladi. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va bulutli texnologiyalar ta'limning yangi usullarini yaratadi va insonlarga yanada yaxshiroq hayot kechirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda axborot texnologiyalari bugungi kunda ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan bo'lib, ular o'quv jarayonini qulay, moslashuvchan va samarali qiladi. Ular o'qituvchilarga bilimni aniq yetkazish, o'quvchilarga esa

interaktiv va qiziqarli tarzda o'rganish imkonini beradi. Biroq, ATdan foydalanishda raqamli tengsizlik, sog'liq muammolari va xavfsizlik xavflari kabi muammolar mavjud. Shunday bo'lsa-da, axborot texnologiyalarining salohiyati ulkan bo'lib, ular nafaqat ta'lim, balki iqtisodiyot, sog'liqni saqlash va boshqa ko'plab sohalarda inson hayotini yengillashtirishda muhim rol o'ynaydi. Kelajakda bu texnologiyalarning yanada takomillashuvi ta'limning sifati va imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. UNESCO. (2021). Reimagining our futures together: A new social contract for education. UNESCO.
2. OECD. (2019). Education at a Glance 2019: OECD Indicators. OECD Publishing.
3. Jhurree, D. (2005). Technology integration in education: Its benefits and challenges. Sultan Qaboos University Medical Journal, 5(2), 9-16.
4. Pelgrum, W. J., & Law, N. (2003). ICT in education around the world: Trends, problems and prospects. UNESCO.
5. Bingimlas, K. A. (2009). Barriers to the successful integration of ICT in teaching and learning environments: A review of the literature. Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education, 5(3), 235-245.
6. Albirini, A. (2006). Teachers' attitudes toward information and communication technologies: The case of Syrian EFL teachers. Computers & Education, 47(4), 373-398.
7. Cuban, L. (2001). Oversold and underused: Reforming American high schools, 1980-2000. Harvard University Press.
8. Zhao, Y., Lei, J., Yan, B., Lai, C., & Tan, H. S. (2005). What makes the difference? A practical analysis of research on the effectiveness of distance education. Teachers College Record, 107(8), 1836-1884.